

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност “доцент” по професионално направление 5.2. „Електротехника, електроника и автоматика“, специалност „Електрически апарати“, към катедра „Електротехника и електротехнологии“ при Електротехнически факултет на Технически университет – Варна, обявен в ДВ брой обявен в Д. В. бр. 40 / 31.05.2022г.

с кандидат гл. ас. д-р инж. **Татяна Маринова Димова**

Рецензент: доц. д-р инж. **Петко Христов Машков**

1. Общи положения и биографични данни

Татяна Маринова Димова е завършила специалност „Електротехника“ (ОКС **Магистър**) със специализация „Електротехнологии“ през 2002 год. в ТУ-Варна. През 2016 год. по докторска програма «Електрически машини и апарати» защитава дисертационен труд „Моделиране на сепаратори с постоянни магнити“ и придобива ОНС „доктор“. От 2007 год. е асистент, а от 2016 г. главен асистент (по Електрически апарати) към катедра „Електротехника и електротехнологии“, Електротехнически факултет на ТУ-Варна.

Гл. ас. д-р инж. Татяна Маринова Димова участва в конкурс за заемане на АД "Доцент" по професионално направление 5.2. Електротехника, електроника и автоматика“ по научна специалност „Електрически апарати“, към катедра „Електротехника и електротехнологии“ при Електротехнически факултет на Технически университет – Варна, обявен с решение на Академичния съвет на ТУ-Варна (прот. № 26 / 12.04.2022г.).

2. Общо описание на представените материали

За участие в конкурса гл. ас. д-р инж. Татяна Маринова Димова е представила автобиография, копие на дипломата за придобита ОКС „Магистър“ копие на дипломата за придобита образователна и научна степен „доктор“, справка за научните публикации използвани за придобиване на ОНС „Доктор“; справка за научните публикации използвани за придобиване на АД „Гл. асистент“; трудов договор за заемане на АД „главен асистент“; публикации по конкурса за придобиване на АД „Доцент“; Декларация за достоверност; Декларация за оригиналност (за разработената от нея дисертация); Декларация за плагиатство.

Представени са и други свързани документи, доказващи научната, преподавателската и/или внедрителска дейност по член 22, ал. 2 и ал.3 от ПУРЗАДТУВ и чл. 27(4) от ЗРАСРБ и чл. 57а (2) от ППЗРАСРБ:

Допълнителни показатели свързани с учебната дейност:

Справка за учебното натоварване (справка за хорариума на водените в ТУ-Варна лекции за последните три години от гл. ас. д-р инж. Татяна Маринова Димова по дисциплини от професионалното направление на конкурса), заверена от р-л катедра, началник УМО и Декан; Справка за водени и успешно защитили дипломанти от 2016 до 2022 г. – 15 за ОКС „Бакалавър“ и 15 за ОКС „Магистър“; Справка за личен принос при модернизиране на материално-техническата база към катедра „Електротехника и електротехнологии“ - за периода от 2016г. до сега под ръководството и с личното участие на гл. ас. д-р инж. Татяна Димова са разработени 15 нови лабораторни стенда, а други 9 са модернизирани за обучението на студентите от девет специалности от ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“.

Допълнителни показатели свързани с научно-изследователската дейност:
Справка за участие в научно-изследователски проекти - през периода 2017 – 2022 год. гл. ас. д-р инж. Татяна Маринова Димова е участвала в шест научно-изследователски проекта, финансирани целево от държавния бюджет, като е ръководител на проекта от 2022 г.; участва в един проект по ФНИ на МОН. Представени са: Сертификат за участие в програмата ERASMUS+ 06.2016 г.; Документи, удостоверяващи сътрудничеството с фирма „ЕЛИКА ЕЛЕВАТОР ООД” – Силистра от 2013 г., 2014г. и 2022г., потвърждаващи приложимостта и полезността на основни резултати от научната дейност на инж. Татяна Димова.

Представена е подробна справка и таблица, удостоверяваща изпълнението на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност ”доцент” от Правилника за приложение на ЗРАСРБ и минималните изисквания от Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности в ТУ-Варна, списък на научните трудове, представени за участие в конкурса, включващ обща характеристика и основни приноси, списък на равностойни на монографичен труд научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, списък на научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация извън представените като хабилитационен труд, списък на научни публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни трудове, списък на цитиранията с линкове за проверка, резюмета на представените за участие в конкурса научни публикации на български и английски език, както и копия на всички публикации за участие в конкурса.

За участие в конкурса гл. ас. д-р инж. Татяна Маринова Димова представя общо 25 труда, които са научни статии и доклади. От представените за участие в конкурса научни статии и доклади 24 са на английски език и 1 на български език. В 16 от представените публикации кандидатът е първи автор. Реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science са 20 публикации. Останалите 5 броя публикации на български и английски език са в издания, включени в Националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране.

Представените трудове са свързани пряко с настоящия конкурс за заемане на АД „доцент” и са в професионалното направление 5.2. „Електротехника, електроника и автоматика“.

При съпоставяне на представените материали с минималните изисквани точки по групи показатели за заемане на академична длъжност „доцент“ съгласно Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности в ТУ-Варна се получават следните резултати:

<i>Група от показатели</i>	<i>Съдържание</i>	<i>Показател</i>	<i>Брой точки, изисквани за заемане на АД „Доцент“</i>	<i>Брой точки на кандидата</i>
А	Показател 1	1. Дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“	50	50
В	Покаател 3	4. Хабилитационен труд –	100	220

	или 4	научни публикации (не по-малко от 10) в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация		
Г	Сума от показателите от 5 до 11	7. Научна публикация в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	200	200
		8. Научна публикация в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни трудове		36,67
Д	Сума от показателите от 12 до 15	12. Цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове	50	240
Ж	Сума от показател 29	Хорариум на водени в ТУ-Варна лекции за последните три години (по 1 точка за всеки проведен лекционен час)	30	Над 800

Резултати по група показатели

№	Групи от показатели	Брой точки
1.	Група от показатели А. Най-малко 50 точки	50
2.	Група от показатели В. Най-малко 100 точки	220
3.	Група от показатели Г. Най-малко 200 точки	236,67
4.	Група от показатели Д. Най-малко 50 точки	240
5.	Група от показатели Ж. Най-малко 30 точки	Над 800

Д-р инж. Татяна Маринова Димова е декларирала че трудовете, предоставени за доказване на съответствие с минималните национални изисквания съгласно чл. 2б от ЗРАСРБ, като авторски монографии, публикации, студии, обзори, цитати, доклади, дисертации, ръководства и/или други сходни постижения, не повтарят доказателствата (публикации и др.) по различните показатели, представени за придобиване на ОНС „доктор“, и за заемане на предходни академични длъжности. Всички те са проверени и общодостъпни на хартиен носител и в електронен формат.

3. Обща характеристика на научноизследователската и научно-приложната дейност на кандидата

Научноизследователската и научно-приложната дейност на гл. ас. д-р инж. Татяна Маринова Димова, която е отразена в публикациите и в проектите, в които е участвала, е насочена към електричните апарати и е изцяло в областта на конкурса.

Приемам формулираните от кандидата основни направления на научни и научно-приложни изследвания, които обобщено се представят като:

1. Синтез на 2D и 3D компютърни модели, за изследване на магнитното поле и влиянието на конструктивните параметри и характеристиките на сепарираните

продукти (материали) върху степента на очистване със сепаратори с различна конструкция.

2. Математични модели и програми за изследване на магнитните полета в устройството на различни конструкции сепаратори с постоянни магнити.

3. Експериментално изследване на специфични характеристики свързани с факторите, които влияят върху устройствата за сепариране и процеса на сепариране.

4. Разработване на експериментални устройства за изследване на специфични характеристики и процеси свързани със сепариращите апарати с постоянни магнити.

5. Определяне на зависимости между начина на подреденост на магнитната система, разпределението на магнитното поле, магнитната сила, която е достатъчна за отделяне на феромагнитни примеси от немагнитни и някои конструктивни параметри (концентратори, въздушни междини и др.).

6. Експериментално определяне на зависимостите на магнитната сила, дебит, скорост на движение на продукта, температура и степента на очистване на сепариращия материал.

7. Изследвания за намаляване на замърсяването от превозните средства с ДВГ чрез използване на оксигенаторна техника, при която водородът, произведен от клетката ННО, се смесва с бензина/дизела в горивната камера, като помага за пълното изгаряне на горивото и води до спестяване на гориво до 14-20%.

8. Изследвания, свързани с изучаване, моделиране и оптимизиране на разпределението на топлинното поле на домакински уреди с цел подобряване на тяхната ефективност.

9. Изследвания, свързани с комплекса от въздействащите технологични параметри и оптимизиране на конструктивните особености на тоководещи шини в електрични апарати.

10. Изследвания, свързани с използването на енергия от възобновяеми енергийни източници в България.

Научноизследователската дейност на д-р инж. Татяна Маринова Димова я определят като научен работник с високи теоретични и практически познания, необходими за успешно справяне с научноизследователски задачи паралелно с преподавателската дейност, както и с висок потенциал за бъдещо успешно развитие.

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Гл. ас. д-р инж. Татяна Маринова Димова е утвърден преподавател в катедра „Електротехника и електротехнологии“ при Електротехнически факултет на Технически университет – Варна. Води лекции по дисциплини: за ОКС „Бакалавър“ - Електрически апарати 2-ра част; Електрически апарати 3-та част; Електрически машини и апарати 1-ва част; Електрически машини и апарати 2-ра част; Електромеханични устройства; Електромеханични системи и устройства; Безконтактни апарати и преобразуватели; Комутационни апарати за ВЕИ; за ОКС „Магистър“- Електрически апарати. Счита, че нейната учебно-преподавателска работа отговаря на изискванията за заемане на АД „доцент“.

5. Основни научни и научно-приложни приноси

Научната работа на д-р инж. Татяна Маринова Димова като цяло е в областта на електрическите апарати и свързаните с тях технологични процеси. Предложените идеи, методи и подходи за решаване на конкретните задачи в по-голямата си част са проверени експериментално. Някои от разработените устройства на апарати за сепариране, технологични устройства и математични модели са позволили реализиране

на нови експериментални резултати или на такива с по-добри показатели от получаваните до тогава.

Приемам справката на кандидата за основните приноси в представените трудове, които са с научно-приложен и приложен характер и може да се обобщят в следните направления:

Доказване с нови средства на съществени нови страни на вече съществуващи научни области и проблеми:

- Чрез синтез на 2D и 3D компютърни модели за изследване на магнитното поле и влиянието на параметри на процесите на сепарация върху степента на почистване със сепаратори с различна конструкция. В резултат на разработените модели конструкциите на разглежданите сепаратори са оптимизирани и са получени нови резултати, отнасящи се до: разпределението на магнитното поле в работната зона на сепаратора; намален е броят на постоянните магнити в устройството; масата на конструкциите е намалена значително; повишена е степента на почистване в сравнение с първоначалните възможности.

- Разработени са нови математични модели за изследване на магнитните полета в устройството на различни конструкции сепаратори с постоянни магнити, използвани в различни сфери на промишлеността – електротехническата и хранително-вкусовата.

- Получени са нови данни чрез определяне на зависимости между начина на подреденост на магнитната система, разпределението на магнитното поле, магнитната сила, която е достатъчна за отделяне на феромагнитни примеси от немагнитни и някои конструктивни параметри.

- С помощта на специално разработени математически модели, базирани на метода на крайните елементи, са получени нови данни при изследване на конструкция на реален магнитен сепаратор тип MCR-5. Резултатите позволяват да се оптимизира структурата на магнитния сепаратор и да се постигне високо ниво на пречистване. С помощта на софтуера FEMM 4.2. са разработени различни версии на конфигурацията на магнитната система с цел постигане на максимална степен на пречистване. Направено е сравнение между получените резултати и проведен реален експеримент. Направен е анализ на възможностите за подобряване на режима на работа на сепаратора чрез използване на нови материали за постоянни магнити.

- Предложени са нови 3D модели на два конкретни типа сепариращи апарати със специфична конструкция, които подпомагат разработването на нова технологична линия в предприятие „Слънчеви лъчи“ АД, гр. Провадия през 2016 г.. Реализираният 3D модел в среда на COMSOL Multiphysics позволява да се прецени магнитния поток в работната въздушна междина и да се минимизират загубите от разсеян магнитен поток. Проведеният експеримент показва 99 % извличане на феромагнитни примеси.

- Разработени са нови компютърни модели за електромагнитни изчисления, с отчитане на производствените отклонения. С тяхна помощ при проектирането на магнитни сепаратори се спестява значително време и ресурси за тестови изпитания. Като входни данни в програмната среда са номиналните параметри, геометричните размери и използваните материали, а като изходни величини се получават работните характеристики на сепариращия апарат – минимална и максимална магнитна сила на привличане, дебит на обработвания продукт, максимална скорост на обработвания продукт, степен на почистване и др.

Научно-приложни приноси, свързани със създаване на нови методи, конструкции и технологии:

- Получени са нови резултати за минимизиране на масата на сепариращи апарати с постоянни и електро- магнити и е реализирана повишена степен на почистване, чрез анализ на влиянието на различни фактори върху технологичния процес на сепарация за различни обекти, например магнезиев оксид, кварцов пясък, керамична смес, различни зърна и семена от хранителната промишленост и др.

- Получени са потвърдителни данни, чрез извършено моделиране на технологичния процес на сепариране с постоянни магнити на различни обекти, което осигурява извеждане на обобщено уравнение за описание на процеса на сепарация с постоянни магнити с цел настройка на влияещите фактори.

- Постигнати са положителни резултати при изследване на технологичните особености на генератор на оксигенород по отношение на характера на изменение на параметри като ефективност и дебит в зависимост от температурата и концентрацията на електролита, а също така и възможностите за постигане на максимални стойности на изследваните параметри.

- Проведени са изследвания и по отношение на производството на енергия от фотоволтаици, като е разработен теоретичен подход за прогнозиране на производството въз основа на данни от система за автоматизирано събиране на местна информация чрез въвеждане на корекционни моделни коефициенти, базирани на статистически модели.

Приложни приноси и приноси за внедряване

- Резултатите от проведените изследвания върху сепаратори са приложени от фирма „Елика Процесинг“ – гр. Силистра, която е производител на магнитни сепаратори. Разработените модели на реални сепариращи апарати позволяват да се прецени предварително степента на почистване при конкретен технологичен режим, което е съществен принос в практиката, като помага успешно да се оптимизира технологичния процес на почистване – становище на „Елика Елеватор“ ООД – гр. Силистра от 28.11.2014г. и „Елика Процесинг“ – гр. Силистра от 10.10.2022 г. От тогава до сега произведените сепариращи апарати са действащи в различни производствени звена в североизточна България.

- Разработени са лабораторни стендове за изследване на контактни системи и по-специално подобряване на контактното съпротивление на тоководещи шини.

- Разработена е интегрирана система за наблюдение и анализ на работата на малка фотоволтаична централа с възможност за отдалечен достъп през Интернет. Системата е изградена на територията на ТУ Варна.

- Разработен е стенд за изследване на работата на дигитално моторно защитно реле. Електромагнитното реле с цифров елемент за защита на двигателя (Micro Processor Control Unit) работи с висока надеждност и с висока прецизност. Защитни функции: като загуба на фаза, фазов реверс, дебаланс в захранването, срыв в захранването, блокиран ротор и защита от късо съединение са напълно постижими без да се налага използването на много на брой и скъпи модули за мониторинг и защита с изцяло електронна апаратура.

6. Значимост на приносите за науката и практиката

Актуалността на изследванията в областта на Електричните машини и апарати прави преподавателската и научноизследователската работа, както и трудовете на д-р инж. Татяна Маринова Димова значими за науката и образованието.

Значимостта на научните приноси на д-р инж. Татяна Маринова Димова за науката и практиката е безспорна. За нея може да се съди по публикациите в

национални и международни списания и участието ѝ в международни научни конференции (над 23 цитирания в издания, реферирани в SCOPUS). Тя е добре известна на научната общност в страната и чужбина и е несъмнено водещ специалист в областта на Електричните машини и апарати.

Количествените показатели на критериите за заемане на академичната длъжност „доцент“ са спазени, като по всички групи показатели кандидатът превишава значително (по няколко пъти) минималните изисквания.

7. Критични бележки и препоръки

Съществени забележки по представените за участие в конкурса материали нямам. Бих препоръчал при бъдещата си работа д-р Татяна Димова да включи и работата с докторанти и млади преподаватели по научно-изследователски проекти.

8. Лични впечатления и становище на рецензента

Не познавам лично д-р Татяна Димова, поради което не мога да изкажа лични впечатления за нея. Създаденото впечатление от представените за конкурса материали обаче е много добро.

За мен като рецензент няма съмнение, че основните научни и научно-приложни приноси в трудовете, представени за конкурса, са лично дело на кандидата и с негово непосредствено участие.

Представените научни трудове, реферирани в базите данни Scopus и Web of Science, както и интересите и цитиранията от други изследователи в областта на електричните машини и апарати ми дават основанието да смятам, че несъмнено д-р инж. Татяна Маринова Димова се е утвърдила като водещ специалист в тази научна област с подчертан интерес към съвременните постижения и голям потенциал за бъдещо развитие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените материали в конкурса за заемане на АД „доцент“ позволяват да се оценят преподавателската и научно-изследователската дейности и качествата на кандидата гл. ас. д-р инж. Татяна Маринова Димова и да я определят като висококвалифициран и утвърден учен в областта на електрическите апарати с национален и международен авторитет.

Минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 5.2 „Електротехника, електроника и автоматика“, определени от Правилника за условията и реда за заемане на академични длъжности в ТУ-Варна, които покриват и минималните национални изисквания съгласно Правилника за приложение на ЗРАСРБ са преизпълнени.

Въз основа на запознаването с представените научни трудове, тяхната значимост, съдържащите се в тях научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да предложа гл. ас. д-р инж. Татяна Маринова Димова да заеме академичната длъжност „доцент“ в професионалното направление 5.2 „Електротехника, електроника и автоматика“ по специалност „Електрически апарати“ за нуждите на катедра „Електротехника и електротехнологии“ при Технически университет – Варна.

Заличена информация
по Регламент (ЕС)
2016/679

Дата: 23.10.2022 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Доц. д-р *Ив. Димитров*